

Financiële ontwikkeling gedurende het 2e kwartaal 2019

Indexatie en/of korten van pensioenen en pensioenopbouw

PDN streeft ernaar om de pensioenen ieder jaar te verhogen en mee te laten groeien met de prijs- of loonstijging. Dit heet indexatie of toeslagverlening. Bij de jaarlijkse besluitvorming hierover spelen de financiële positie van het fonds en de wettelijke regels rondom toeslagverlening een grote rol.

De financiële positie van het pensioenfonds drukken we uit in de dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het vermogen van een pensioenfonds en alle pensioenverplichtingen. Het bestuur neemt aan het einde van ieder jaar een beslissing op basis van de zogenoemde 'beleidsdekkingsgraad'. Dat is het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse dekkingsgraden.

Ook de rentestand en de verwachte ontwikkeling van de rentestand spelen een belangrijke rol bij het besluit van het bestuur over indexatie. Een lagere of hogere rente zorgt voor respectievelijk een lagere of hogere dekkingsgraad.

De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad aan het einde van ieder jaar zijn bepalend voor het al dan niet indexeren en korten van de pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken.

Vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% mag het fonds gedeeltelijk indexeren.

Met een beleidsdekkingsgraad hoger dan ongeveer 125% mag het fonds volledig indexeren. Bij een dekkingsgraad lager dan ongeveer 96% kan het bestuur besluiten te korten op de pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken.

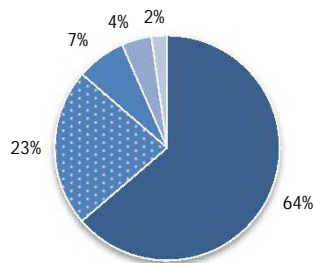
Financiële ontwikkeling gedurende het 2e kwartaal 2019

op basis van voorlopige cijfers

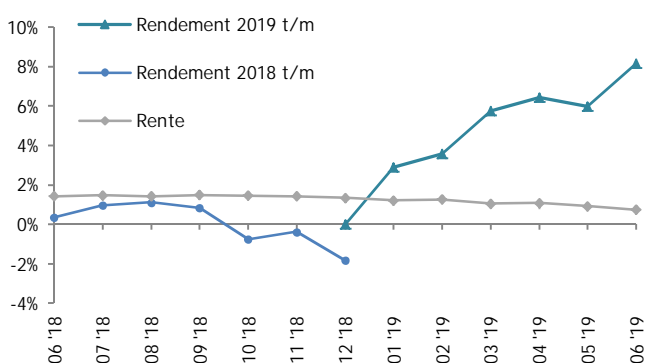
	2018	2019	2019		2018	2019	2019
	Q4	Q1	Q2		Q4	Q1	Q2
Pensioenfondsvermogen	6.818	7.172	7.305	Pensioenverplichtingen	6.494	6.818	7.187
Dekkingsgraad	105,0%	105,2%	101,6%	Beleidsdekkingsgraad	109,3%	108,2%	106,8%
Rendement t/m	-1,8%	5,7%	8,2%	Rente	1,3%	1,1%	0,8%

- Gedurende het 2e kwartaal 2019 is een positief rendement behaald op de totale beleggingen van het fonds van 2,3%. Het pensioenfondsvermogen is gedurende het kwartaal gestegen en bedroeg €7.305 mln. per einde van het kwartaal.
- Het pensioenfondsvermogen is belegd in verschillende beleggingscategorieën om risico's te spreiden. Onderstaand diagram geeft inzicht in de vermogensverdeling ultimo 2e kwartaal 2019.
- De voorziening pensioenverplichtingen is gedurende het kwartaal gestegen met €369 mln ten opzichte van het voorgaande kwartaal en kwam daarmee uit op een totaal van €7.187 mln. De voorziening is het bedrag waarover het pensioenfonds moet beschikken om nu en in de toekomst de pensioenuitkeringen te kunnen betalen.
- De voorziening pensioenverplichtingen is berekend als contante waarde op basis van de marktrente, in lijn met de voorschriften van De Nederlandsche Bank. Daarbij geldt dat bij een dalende rente de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen toeneemt; bij een rentestijging geldt dat de voorziening afneemt. De rente is gedurende het kwartaal gedaald met 0,30% en bedroeg per einde van het kwartaal 0,8%. De rente heeft de waardering van de pensioenverplichtingen doen toenemen. Dit heeft een negatief effect op de financiële positie van het fonds.

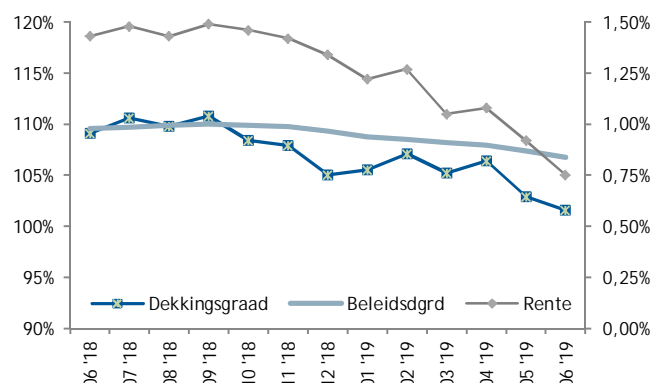
- Vastrentende waarden
- Aandelen
- Vastgoed
- Alternatieve beleggingen
- Overige beleggingen

Ontwikkeling Rendement en Rente

Ontwikkeling (Beleids)dekkingsgraad en Rente

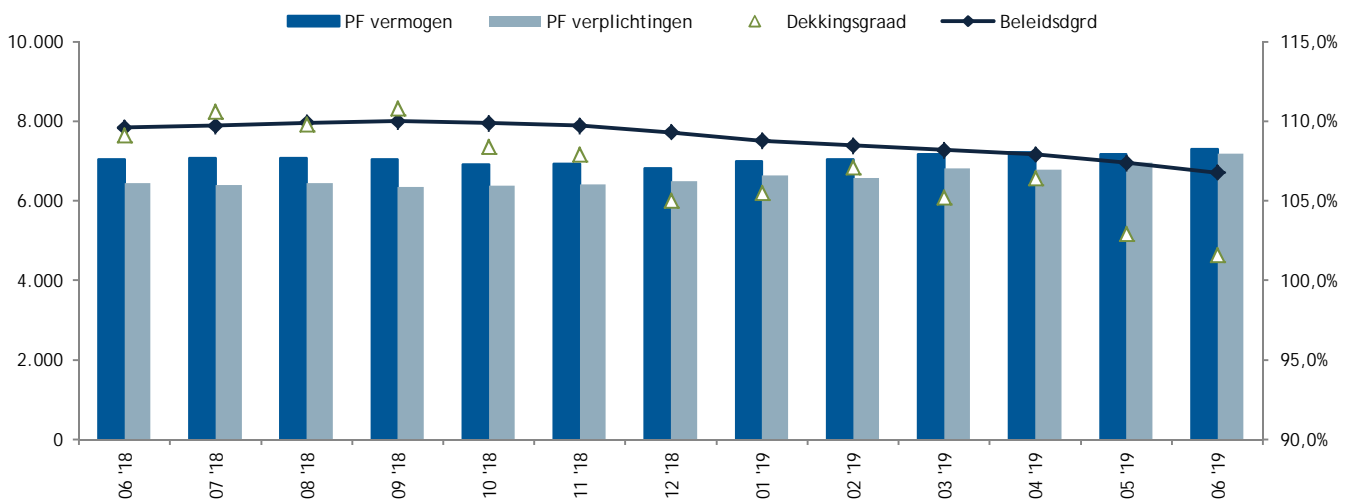
Financiële ontwikkeling gedurende het 2e kwartaal 2019

De dekkingsgraad geeft aan in hoeverre het pensioenfondsvermogen van het pensioenfonds toereikend is voor de financiering van de toekomstige pensioenverplichtingen. Bij een dekkingsgraad van 100% kan het pensioenfonds aan alle (nominale) verplichtingen voldoen.

De dekkingsgraad geeft inzicht in de financiële positie van het pensioenfonds op één moment in de tijd. De dekkingsgraad ontwikkelt zich voortdurend door de ontwikkelingen op de financiële markten en door de veranderingen in de pensioenverplichtingen.

Om de bewegingen van de financiële markten en verplichtingen te kunnen opvangen, is het van belang om een reserve aan te houden. Deze reserve gebruikt PDN niet alleen om de risico's op de financiële markten op te vangen, maar ook om toeslagen aan de deelnemers te verlenen.

Het fonds kan wanneer de financiële positie het toelaat, toeslagen verlenen om de pensioenen van de deelnemers waardevast en koopkrachtvast te houden. Het is daarom van belang dat de dekkingsgraad van het fonds voldoende hoog is om de marktrisico's op te vangen en toeslagen te financieren. Voor het fonds ligt deze dekkingsgraad op een niveau van 118,2%.

Dekkingsgraad en Beleidsdekkingsgraad

De dekkingsgraad is 101,6% en de beleidsdekkingsgraad bedraagt 106,8%.

- Wet- en regelgeving voor pensioenfondsen dient te zorgen voor stabiele pensioenen en meer transparantie.
- Deze wet- en regelgeving schrijven een andere methode voor om de financiële positie te bepalen. Deze methodiek is gericht op de bepaling van de zogeheten beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse dekkingsgraden.
- Vanwege de middeling van de dekkingsgraad hebben veranderingen in de beleggingen en/of de pensioenverplichtingen minder direct effect op de besluitvorming die op basis van de beleidsdekkingsgraad moet plaatsvinden. De consequenties van de financiële ontwikkelingen op de dekkingsgraad dempen hierdoor, waardoor de beleidsdekkingsgraad minder fluctueert in de tijd. Op die manier draagt de wet- en regelgeving bij aan stabielere pensioenen.

Financiële ontwikkeling gedurende het 2e kwartaal 2019

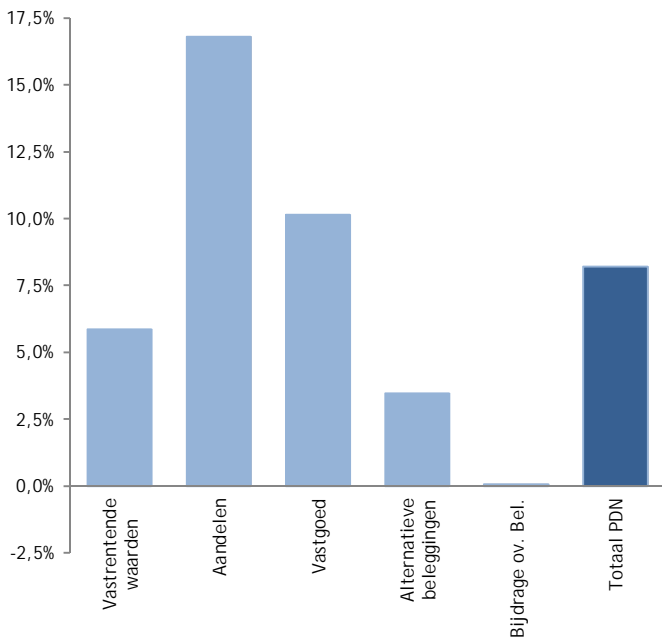
Rendementen over het 2e kwartaal 2019

Het rendement op de beleggingen draagt bij aan de stijging van het pensioenfondsvermogen en verbetert daarmee de financiële positie van het fonds.

- Gedurende het 2e kwartaal 2019 is een positief rendement behaald op de totale beleggingen van het fonds van 2,3%.

- Onderstaande tabel geeft inzicht in de behaalde rendementen van het pensioenfonds per beleggingscategorie tot en met het 2e kwartaal 2019.

- In onderstaande tabel staan de maandrendementen 2019 voor de PrePensioenSparregeling (PPS*):

	PPS
Januari	1,0%
Februari	-0,1%
Maart	1,7%
April	0,1%
Mei	0,8%
Juni	1,9%
Juli	
Augustus	
September	
Oktober	
November	
December	
Rendement t/m	5,5%

* netto rendement (na kosten)

Het totaal rendement is het gewogen gemiddelde van de verschillende beleggingscategorieën.

Contactgegevens

De uitvoering van de pensioenregeling en het vermogensbeheer is overgedragen aan DSM Pension Services. Als u vragen heeft over deze informatie of over andere pensioenonderwerpen, dan kunt u contact met ons opnemen:

Telefoonnummer: 045 578 8100
E-mail: info.pdn@dsm.com
Website: www.pdnpensioen.nl